

Két hivatás, az újságírói és a történelmszi ér össze kollégánk, *T. Németh László* könyvében. Doktorai disszertációjának szerkesztett változata ez a kötet, amely a kommunista hatalomátvitel időszakának a vidéki társadalommal kapcsolatos sajtópropagandáját mutatja be. Kutatása legfőbb forrása egyetlen nappal, a Szabad Nép – felesleges is lett volna időt tölteni más kommunista újságokban megjelent cikkek elemzésére, hiszen a Szabad Nép központi nappalpként irányt szabott a többieknek is.

A Szabad Nép nemcsak követte, hanem alakította is a kommunista politikát, jelesül két fő célt szolgált irásaival: az iskolák államosítását (ezzel együtt az egyházak ellehetlenülését) és a termelőszövetkezetek szervezését. A szerző számos példán keresztül

bizonyítja, hogy milyen veszélyes fegyver a hazugság, valamint hogyan kapcsolódik egymáshoz a propaganda és a terror. Az újságban a tényeket eltorzították, az információkat felhagyították, folyamatosan ismételtétek ugyanazt a (párt)üzenetet.

A borítón látható fotográfia *Márfi Erzsébet* és *Németh Lajos* (a kötet szerzőjének nagyszülei) hazasságkötésekor készült 1940-ben, a Pest megyei Tök településen. Szívszoritó annak ismeretében, hogy a faluban évszázadok óta gazdálkodó, a helyi református egyházköztségben aktív család is áldozatává vált a kommunista hatalom vidékkel kapcsolatos törekvéseinek. Németh László felidézti nagymamája történetét: az ötvenes évek elején az új birtokosok bottal hajtották el őt a generációk óta a család által művelt szőlő-

ültetvényről, amelyet néhány évvel később a szakértelen nélküli művelés miatt félig tönkrement állapotban kaptak vissza. Arra is visszaemlékszik, amikor gyermekkorában megkérdezte édesapját, miért van a házuk padlásfeljárójánál az a vaspánt, amit sosem használtak. A válasz az volt, hogy amikor az ötvenes években a szövetkezet használta a padlást, ott lakatofták le.

A sajtó hatalmi eszköz és harci fegyver: bárki ellenség lehetett a propagandában, akiről a kommunisták úgy gondolták, hogy céljaik megvalósításának útjában áll. „Vitatkozunk és ütünk, aszerint, ki mit érdemel” – fogalmazta meg *Révai József* a Szabad Nép küldetését. Sok honfitársunk nehezen vagy sohasem állt fel a képletes vagy valós úttársból.

Sz. G.

Kárpall

Monografia

Németh László
Vidéki ellenségképek
a Szabad Népből

Ujvárosi Könyvtár
L'Héritage